

Muhammed TURĞUT¹

1. Gümrük İşletme Bölümü, Uygulamalı Bilimler Fakültesi, Tarsus Üniversitesi, Mersin, Türkiye, muhammedturgut@tarsus.edu.tr

5607 Sayılı Kaçakçılıkla Mücadele Kanunu Kapsamında Gümrük Kaçakçılığı Türleri

Özet

Kaçakçılık fiilleri devletlerin mücadele ettiği önemli konuların başında gelmektedir. Son yıllarda küreselleşmenin artması ve teknolojinin gelişmesiyle birlikte kaçakçılık faaliyetleri hızlı bir artış göstermektedir. Gerçekleşen her kaçakçılık fiili ülkelerin ekonomi ve güvenlik açısından zararlarının oluşumuna sebebiyet vermektedir. Ülkeye girişte veya çıkışta gümrük işlemine tabi tutulması gereken bir malın, yükümlülüklere uyulmadan ticaretinin gerçekleştirilmesi devletleri doğrudan zarara uğratmaktadır. Bu açıdan bakıldığında ülkelerin kaçakçılıkla ilgili sert tedbirler alması zorunlu bir hale gelmiştir. Özellikle yasal düzenlemelerin caydırıcı olabilmesi bu hususta önem arz etmektedir. Ülkemizde de kaçakçılıkla ilgili birçok yasal düzenleme bulunsa da temel kanun 5607 sayılı Kaçakçılıkla Mücadele Kanunu'dur. Bu çalışmada 5607 sayılı Kaçakçılıkla Mücadele Kanununda yer alan gümrük kaçakçılığı suçları tespit edilerek incelenmiştir.

Anahtar Kelimeler: Kaçakçılıkla Mücadele, Gümrük Kaçakçılığı, Kaçakçılık, Gümrük, 5607 sayılı Kaçakçılıkla Mücadele Kanunu.

JEL Sınıflama Kodları: K23, L38, L51, G38.

Types Of Customs Smuggling Under The Anti-Smuggling Law No. 5

Abstract

Smuggling acts are one of the most important issues that states struggle with. In recent years, with the increase in globalization and the development of technology, smuggling activities have increased rapidly. Every act of smuggling that takes place causes the formation of damages in terms of economy and security of the countries. The trade of a good that must be subject to customs procedures at entry or exit into the country, without complying with the obligations, directly harms the states. From this point of view, it has become mandatory for countries to take drastic measures regarding smuggling. It is especially important that legal regulations are deterrent in this regard. Although there are many legal regulations regarding smuggling in our country, the basic law is the Anti-Smuggling Law No. 5607. In this study, customs smuggling crimes in the Anti-Smuggling Law No. 5607 were identified and examined.

Keywords: Anti-Smuggling, Customs Smuggling, Smuggling, Customs, Anti-Smuggling Law No. 5607

JEL Codes: K23, L38, L51, G38.

Giriş

Uluslararası ticaretteki etkileşimin ve alışverişin hızlı bir gelişim göstermesi işletmeleri küresel pazarlardan daha fazla pay alma noktasında hevesli bir hale getirmiştir. Bu heves, hızlı kazanç elde etme, kolay yoldan para kazanma arzusunu da beraberinde doğurmuştur. İşletmelerin yanı sıra devletlerde küresel ticaretten gelir elde etmek ve ülke ekonomisini korumak için bu noktada etkin bir hale gelmek istemişlerdir. Devletler bu noktada çıkarmış oldukları yasal düzenlemelerle bu süreçleri kontrol altında tutmayı hedeflemişlerdir. Bazı kişi ve kurumlar ise daha fazla gelir elde etmek veya yasaklı ürünlerin ticaretini yapmak için devletlerin çıkarmış oldukları uygulamaları delmeye çalışmışlardır. Kaçakçılık fiili olarak adlandırılan bu faaliyetler ülkelerin vergi geliri ve güvenlik unsurları açısından büyük önem arz etmektedir. Ayrıca kaçakçılık oranının belirli bir oranda olması ülkelerin uluslararası piyasalarda imajını da olumlu veya olumsuz yönde etkilemektedir.

Kaçakçılık fiillerinin cezalandırılması ve caydırıcı olabilmesi için kanun koyucular sürekli yasal düzenlemeler çıkarmaktadırlar. Bu yasal hükümlülüklerin ana amacı ülke içerisine giren veya çıkan tüm malların mevzuata uygun gerçekleştirilmesini sağlayarak gelir elde etmek ve kontrol altında gerçekleştirmektir. Ülkemizde de geçmiş yıllardan bu yana yapılan hukuki reformlarda kaçakçılık unsuru önem teşkil etmiştir. Ülkemizde Cumhuriyetin ilanından bugüne kadar beş adet kaçakçılık kanunu oluşturulmuştur. Son olarak 2007 yılında 5607 sayılı Kaçakçılıkla Mücadele Kanunu hazırlanmış olup günümüzde de halen bu kanun kullanılmaya devam etmektedir. Teknolojinin ve ticaretin sürekli değişmesi kaçakçılık faaliyetlerinin de sürekli değişimine zemin hazırlamaktadır. Bu hususta kanun sürekli güncellenerek değişiklikler yapılmaktadır. Kaçakçılık fiillerinde her ne kadar temel kanun 5607 sayılı Kaçakçılıkla Mücadele Kanunu olsa da başta Türk Ceza Kanunu ve Gümrük Kanunu olmak üzere birçok kanundan yararlanılmaktadır.

Bu çalışmada öncelikle kaçakçılık kavramı ve 5607 sayılı Kaçakçılıkla Mücadele Kanunu hakkında temel bilgiler verilmiştir. Daha sonra 5607 sayılı Kaçakçılıkla Mücadele Kanunu'nda yer alan gümrük kaçakçılığı suçları belirlenerek kategorilendirilmiş ve detaylı bir şekilde ele alınmıştır. Gümrük kaçakçılığı suçları, ithalat kaçakçılığı, ihracat kaçakçılığı, akaryakıt kaçakçılığı suçları, tütün ve alkollü içkiye ilişkin suçlar olarak dört temel kategoride ele alınmış ve bu suçlar hakkında kanunun öngörmüş olduğu genel çerçeve verilerek açıklanmıştır.

1. Kaçakçılık Ve 5607 Sayılı Kaçakçılıkla Mücadele Kanunu

Kaçakçılık kavramı, “Bir devletin yasalarına karşı gelerek yapılan ticaret” olarak karşımıza çıkmaktadır (Türk Dil Kurumu, 2022). Hukuki literatürde ise kaçakçılık, “Devlete vermekle mükellef olduğu vergi ve resmi vermemek için hile kullanmak, alım satımı yasak maddeleri gizlice alıp satmak ve bu suretle menfaat temin eylemektir” olarak tanımlanmaktadır (Türk Hukuk Kurumu, 1991). Dünya Gümrük Örgütü'nün kaçakçılıkla ilgili yapmış olduğu tanım ise “Ticarî eşya sevkiyatı üzerindeki vergi, resim ve harçları ödemekten kaçınmak veya buna teşebbüs etmek, ticarî eşya için uygulanmakta olan yasaklama, sınırlama ve kısıtlamalardan kaçınmak veya buna teşebbüs etmek veya ticaret hayatında meşru rekabet ilke ve uygulamalarını zedelemek amacıyla haksız ticarî avantaj elde etmek veya buna teşebbüs etmek amacıyla, ticarî eşyanın gümrük işlemlerine tâbi tutulmaksızın sınırdan içeriye geçirilmesi veya sınırdan dışarıya çıkarılması, eşyanın özelliklerinin gümrük idarelerine yanlış beyan edilmesi, eşyanın düşük veya yüksek kıymetlendirilmesi, menşe şahadetnamesi ve tercihli kota rejimlerinin suiistimali, dâhilde ve hariçte işleme rejimlerinin suiistimali, ithal ve ihraç lisansı ile ilgili suiistimaller, miktarın veya kalitenin yanlış beyan edilmesi, sahte, taklit, korsan mallar, kayıt dışı işlemler, vergi iadesi ve geri ödeme uygulamalarında yanlış beyanlar, gerçeği yansıtmayan tasfiyeler” olarak tanımlanmıştır (Karakaş, 2004:203).

5607 sayılı Kaçakçılıkla Mücadele Kanunu'nda ise kaçakçılık tanımı ile ilgili net bir açıklama yapılmamıştır. Tanım olarak açıklamak yerine kaçakçılık fiilleri net olarak belirtildiği için böyle bir tanıma yer verilmemiştir (Şentürk, 2016:1). Kanunda belirlenen kaçakçılık fiilleri incelediğinde suç olarak belirlenen fiillerin genelde ekonomik ağırlıklı suçlar olduğu görülmektedir. Ekonomik değer yanında halk sağlığını tehlikeye atabilecek, temel hak ve özgürlükleri engelleyecek unsurlar da kanunda suç fiilleri içerisinde yer almıştır (Ertem, 2022:5).

Kaçakçılık fiillerinin cezalandırılmasının temelinde ekonomik düzeni bozucu bir eylem olması bulunmaktadır. Yerli üreticinin korunması için devletler bir takım korunma önlemlerine başvurmaktadır. Yurt dışından getirilmesi yasak olan veya vergisi ödenmemiş bir ürünü ülke içerisine sokmak, aynı şekilde ülke dışına göndermek, korunma önlemlerinin gerçekleşmesini mümkün kılmamaktadır. Kaçakçılık fiiliyle birlikte devletin ekonomik düzeni sağlaması için geliştirdiği politikalar başarısızlığa uğramaktadır. Ülkemizde bu problemlerin önüne geçilebilmesi ve kaçakçılık fiillerinin cezalandırılması için geçmişten günümüze geliştirilen çeşitli Kaçakçılık Kanunları bulunmaktadır. Cumhuriyet tarihinden bu yana ülkemizde kullanılan Kaçakçılık Kanunları Tablo 1'de gösterilmiştir:

Tablo 1. Cumhuriyet Tarihi Kaçakçılık Kanunları

Tarih	Kanun İsmi
10.12.1927	1126 sayılı Kaçakçılığın Men'i ve Takibi Hakkında Kanun
15.06.1929	1510 sayılı Kaçakçılığın Men'i ve Takibi Hakkında Kanun
07.01.1932	1918 sayılı Kaçakçılığın Men'i ve Takibi Hakkında Kanun
10.07.2003	4926 Sayılı Kaçakçılıkla Mücadele Yasası
31.03.2007	5607 sayılı Kaçakçılıkla Mücadele Kanunu

Kaynak: Tablo yazar tarafından oluşturulmuştur.

Tablo 1'de görüldüğü üzere Türkiye Cumhuriyet tarihinde beş kez kaçakçılıkla mücadele kanunu düzenlenmiştir. Özellikle 1932 yılında oluşturulan 1918 sayılı Kaçakçılığın Men'i ve Takibi Hakkında Kanunu çok uzun süre yürürlükte kalmıştır. 2000'li yıllarda Türkiye'nin AB üyeliğinin hızlanması sonucu yeni kaçakçılık kanununun ihtiyacı ile yeni bir kanun ihtiyacı ortaya çıkmıştır ve 2003 yılında 4926 Sayılı Kaçakçılıkla Mücadele Yasası yürürlüğe girmiştir. Türk Ceza Kanun'da ve Kabahatler Kanun'da yapılan düzenlemelerden sonra kaçakçılık kanununda da yeniliğe ihtiyaç duyulmuş bunun sonucunda da halen kullanmakta olduğumuz 5607 sayılı Kaçakçılıkla Mücadele Kanunu 31.03.2007 yılında yürürlüğe girmiştir. Değişen şartlar ve gerekliliklere bağlı olarak düzenlemeler yapılarak kullanılmaya devam etmektedir (Ertem, 2022: 10). Bu kanunun amacı kanunun 1. Maddesinde *"kaçakçılık fiilleri ve yaptırımları ile kaçakçılığı önleme, izleme, araştırma usûl ve esaslarını belirlemek"* olarak belirlenmiştir. Bu tanımlamadan da anlaşılacağı üzere bu kanunun nihai amacı, ülke içerisine girmeye çalışan veya ülke dışına kaçırılmaya çalışılan ürünlerin izlenmesi, tespiti ve önlenmesi gerçekleştirilerek devletin maddi zarar etmesinin önüne geçilmesi ve ülke güvenliğini sağlamaktır. Öte yandan kaçakçılıkla mücadelede, Kaçakçılıkla Mücadele Kanunu dışında Türk Ceza Kanunu ve Gümrük Kanunu başta olmak üzere farklı kanunlardan da yararlanılmaktadır.

5607 sayılı Kaçakçılıkla Mücadele Kanunu kaçakçılık fiilleri ve yaptırımları ile kaçakçılığı önleme, izleme, araştırma usûl ve esaslarını belirleme amacıyla 5 bölümden ve 27 maddeden oluşmaktadır. Kanunun birinci bölümünde amaç ve tanımlardan, ikinci bölümde kaçakçılık fiillerini oluşturan unsurlar ve yaptırımlarından, üçüncü bölümde usul hükümlerinden, dördüncü bölümde çeşitli hükümlerden ve son olarak beşinci bölümde de geçici ve son hükümler ele alınmıştır.

2. Gümrük Kaçakçılığı Türleri

Gümrük Kaçakçılığı, ekonomilerini kayıt altında tutarak büyütmeye çalışan bütün ülkelerin

yüzleştiği, kararlı ve net bir şekilde mücadele gerektiren önemli bir problem olarak karşımıza çıkmaktadır. Gümrüklerde kaçakçılık faaliyetleri, ülkeler arası ticaretin giderek yaygınlaşmasıyla ortaya çıkmıştır. Ülkelerin kendi üreticilerini korumak ve gelir sağlamak amacıyla tarife, vergi, kota vb. politikalar uygulayarak, bazı ürünlere yasaklar getirdiği görülmüştür. Bu engellemeleri aşmak ve daha fazla gelir elde etmek isteyen kişiler **ülkelerine** kaçak yollardan mallar sokmak veya ülkelerinden kaçak yollarla mallar kaçırmak istemişlerdir. Oluşan bu faaliyetler gümrük kaçakçılığı kavramının oluşmasına sebebiyet vermiştir (Çopur, 2014:1).

5607 sayılı Kaçakçılıkla Mücadele Kanunu'nun mevcut şekli öncesinde Kanun kapsamındaki suçlar ithalat kaçakçılığı ve ihracat kaçakçılığı olmak üzere iki ayrıma tabi tutulmaktaydı. Fakat daha sonra yapılan birtakım düzenlemelerle bu ayrım genişletilerek gümrük kaçakçılığı türleri dört ana başlıkta ele alınması gerekmektedir. Bu başlıklar (Ertem, 2022:16);

- İthalat Kaçakçılığı
- İhracat Kaçakçılığı
- Akaryakıt Kaçakçılığı Suçları
- Tütün ve Alkollü İçkiye İlişkin Suçlar olarak düzenlenmiştir.

Şekil 1: Gümrük Kaçakçılığı Türleri

Kaynak: (Ertem, 2022:16)

2.1. İthalat Kaçakçılığı

4458 sayılı Gümrük Kanununa göre eşyanın mutlaka kanunda belirtilen rejimlerden birine uygun

olması zorunludur. Kanunda yer alan rejimlere yönelik gerçekleştirilmeyen herhangi bir eşyanın ülkeye ithal edilmesi ithalat kaçakçılığı suçunun oluşumunu meydana getirir (Ertem, 2022:17).

İthalat kaçakçılığı ile ilgili suçlar, gümrük işlemleri yapılmadan ülkeye girişi yasak olan madde, mal veya eşyanın ithal edilmesi veya ithal edilmeye çalışılması olarak tanımlanabilir. Bir başka tanımda ise *“Hukuk kurallarına aykırı şekilde, gümrük işlemleri yapılmaksızın ya da sahte belge kullanılarak ya da gümrük rejim kurallarının ihlali suretiyle eşyanın ülkeye sokulması, gümrük bölgesine bırakılması, gelen eşyanın yurt dışına çıkarılmış gibi gösterilmesi ya da kanun gereği ithali yasak olan eşyanın ülkeye sokulmasıdır”* şeklinde tanımlanmaktadır (Şentürk, 2016:78).

İthalat kaçakçılığının çeşitli ihlalleri bulunmaktadır. Bunlardan birinci ihlal, eşyanın gümrük işlemleri gerçekleştirilmeden Türkiye sınırları içerisine sokulmasıdır. 5607 sayılı Kaçakçılıkla Mücadele Kanununun 3. Maddesinin ilk fıkrasında, *“Eşyayı, gümrük işlemlerine tabi tutmaksızın ülkeye sokan kişi, bir yıldan beş yıla kadar hapis ve on bin güne kadar adli para cezası ile cezalandırılır. Eşyanın, gümrük kapıları dışından ülkeye sokulması halinde, verilecek ceza üçte birinden yarısına kadar artırılır”* şeklinde ilgili suç düzenlenmiştir.

Eşyanın ithalinin gerçekleşebilmesi için gümrük mevzuatında belirlenen gümrük işlemlerinin tamamlanması gerekmektedir. Gümrük işlemleri ise, eşyayı taşıyan aracın Türkiye Gümrük Bölgesine gelmeden başlayan, eşyanın liman sahasına veya depolama yapacağı yere alınana kadar devam eden geniş bir süreçtir. Bu işlemler yapılmadan, eşya ülke içerisine gümrük idaresinden saklanarak, gizlenerek veya beyana tabi tutulmadan sokulduğu takdirde kaçakçılık suçunu oluşturmaktadır (Akçin, 2021:307).

İkinci ihlal ise, eşyanın yanıltıcı işlem ve beyanlarla gümrük vergilerinin bir bölümünü ya da tamamını ödenmeksizin Türkiye sınırları içerisine sokmasıdır (Şentürk, 2016:78-79). 5607 sayılı Kaçakçılıkla

Mücadele Kanununun 3. Maddesinin ikinci fıkrasında “Eşyayı, aldatici işlem ve davranışlarla gümrük vergileri kısmen veya tamamen ödenmeksizin ülkeye sokan kişi, iki yıldan beş yıla kadar hapis ve on bin güne kadar adli para cezası ile cezalandırılır” şeklinde ilgili suç düzenlenmiştir.

Eşya ’nın Türkiye içine yanıltıcı işlemler ve davranışlarla getirilmesi, sınır güvenliği açısından devletin imajını olumsuz etkilerken, ayrıca gümrüklerden elde edilen vergi ve benzeri maddi unsurların tahsil edilememesi sebebiyle de ülkeye mali olarak zarar yaratmaktadır. Aldatici işlem ve davranışlar gerçekleştirerek, gümrük vergilerini ödmeden eşyanın ülke sınırları içerisine sokulması suçuyla korunan hukukî değer, devletin güvenliğinin sağlanması ve maddi yarar elde etmesi olarak tanımlanabilir (Aydın, 2011:168).

Üçüncü ihlal, transit rejimi çerçevesinde bulunan eşyayı ülke içerisinde tutmaktır. 5607 sayılı Kaçakçılıkla Mücadele Kanununun 3. Maddesinin üçüncü fıkrasında “Transit rejimi çerçevesinde taşınan serbest dolaşımda bulunmayan eşyayı, rejim hükümlerine aykırı olarak gümrük bölgesinde bırakan kişi, bir yıldan üç yıla kadar hapis ve beş bin güne kadar adli para cezası ile cezalandırılır” şeklinde ilgili suç düzenlenmiştir.

Serbest dolaşımda bulunmayan eşya, Türkiye Gümrük Bölgesinde bir noktadan bir diğer noktaya transit rejimi kapsamında taşınır. Bu kapsamda taşınan bir eşyanın başlangıç ve bitiş noktası ülke dışı veya ülke içinden herhangi bir nokta olabilir. Türkiye’den çıkarılmak üzere transit rejimi kapsamında eşyanın ülke içerisinden çıkarılmaması fiili kaçakçılık suçunu oluşturur (Akçin, 2021:308).

Dördüncü ihlal, ülkeye geçici giren eşyayı yurt dışına çıkarmış gibi göstermektir. 5607 sayılı Kaçakçılıkla Mücadele Kanununun 3. Maddesinin dördüncü fıkrasında “Belli bir amaç için kullanılmak veya işlenmek üzere ülkeye geçici ithalat ve dahilde işleme rejimi çerçevesinde getirilen eşyayı, hile ile yurt dışına çıkarmış gibi işlem yapan kişi, bir

yıldan üç yıla kadar hapis ve beş bin güne kadar adli para cezası ile cezalandırılır” şeklinde ilgili suç düzenlenmiştir.

Devletler dış ticarete, ihracatlarını arttırmak, mallarına uluslararası pazarlarda rekabet gücü sağlamak, pazarlarını büyütme ve ihracat yapacakları ürünlerini çeşitlendirmek için çeşitli politikalar izlemektedirler. Bu gibi durumlarda ülkesinde yer alan dış ticaret işletmelerini desteklemek için ekonomik etkili gümrük rejimlerinden yararlanmaktadırlar. Bu rejimlerin başında geçici ithalat ve dahilde işleme rejimi yer almaktadır. Devlet bu rejimde serbest dolaşımda olmayan ürünün ülke içerisine geçici bir şekilde girmesine izin verir. Bu rejimler kapsamında ülkeye getirilen eşyanın hile ile yurtdışına çıkarmış gibi işlem yapması suç unsuru oluşturmaktadır (Kaptan, 2007:168).

Beşinci ihlal, ithalat kaçakçılığı suçuna konu eşyayı ticarî amaçla satın alma, satışa arz etme, satma, taşıma, saklama fiilidir . 5607 sayılı Kaçakçılıkla Mücadele Kanununun 3. Maddesinin beşinci fıkrasında “Birinci ila dördüncü fıkralarda tanımlanan fiillerin işlenmesine iştirak etmeksizin, bunların konusunu oluşturan eşyayı, bu özelliğini bilerek ve ticarî amaçla satın alan, satışa arz eden, satan, taşıyan veya saklayan kişi, bir yıldan üç yıla kadar hapis ve beş bin güne kadar adli para cezası ile cezalandırılır” şeklinde ilgili suç düzenlenmiştir.

Suçun oluşabilmesi için Kaçakçılıkla Mücadele Kanunu’nun 3. Maddesinde yer alan 1. ve 4. Fıkralarına konu olan eşyadan oluşması gereklidir. Kanunun ilgili maddesinden de anlaşılacağı üzere, herhangi bir gümrük rejimine tabi olmayan, sahte belge kullanarak ya da transit rejimi çerçevesinde ithal edilen veya geçici ithalat ve dâhilde işleme rejimi çerçevesinde getirilen eşyaları kapsamaktadır. Eşya tanımı içerisine girmeyen malvarlığı değerlerinin bu suç kapsamında değerlendirilmesinin mümkün olmadığı söylenebilir (Aydın, 2011:172).

Altıncı ihlal, özel kanunlar aracılığıyla gümrük

vergilerinden kısmen veya tamamen ödemedi ithal edilen ürünü, gerçekleştirilen amacı dışında başka bir şey için kullanma, satma veya bir başkasına devretme ya da eşyanın bu özelliğini bilerek eşyayı satın almak veya kabul etmek fiilidir. 5607 sayılı Kaçakçılıkla Mücadele Kanununun 3. Maddesinin altıncı fıkrasında “*özel kanunları gereğince gümrük vergilerinden kısmen veya tamamen muaf olarak ithal edilen eşyayı, ithal amacı dışında başka bir kullanıma tahsis eden, satan veya devreden ya da bu özelliğini bilerek satın alan veya kabul eden kişi, altı aydan iki yıla kadar hapis ve beş bin güne kadar adli para cezası ile cezalandırılır*” şeklinde ilgili suç düzenlenmiştir. Söz konusu suçun oluşması için, ürünün belli bir amaçla kullanılması için ithaline izin verilmiş olması, bir bölümünün ya da tümünün vergilerden muaf olarak getirilmesi ve bu getirilen ürünün ithal amacının dışında farklı bir amaçla kullanılması gerekmektedir (Yaşar, 2020:92).

Son ihlal, İthal Kanun Gereği Yasak Olan Eşyayı Ülkeye Sokma fiilidir. 5607 sayılı Kaçakçılıkla Mücadele Kanununun 3. Maddesinin yedinci fıkrasında “*İthal kanun gereği yasak olan eşyayı ülkeye sokan kişi, fiil daha ağır bir cezayı gerektiren suç oluşturmadığı takdirde, iki yıldan altı yıla kadar hapis ve yirmi bin güne kadar adli para cezası ile cezalandırılır. İthal yasak eşyayı, bu özelliğini bilerek satın alan, satışa arz eden, satan, taşıyan veya saklayan kişi, aynı ceza ile cezalandırılır*” şeklinde ilgili suç düzenlenmiştir.

Bu ihlal türünde eşyanın tabi olduğu rejim, gümrük vergilerinin ödenmesi durumu gibi unsurlar suçun oluşması için aranmaz. Bu suçun oluşabilmesi için kanunda yasak olarak belirlenmiş bir eşyanın ülke içerisine sokulmuş olması yeterlidir (Çilesiz, 2018:310). Ülke güvenliği, insan, hayvan, bitki ve çevrenin korunması gibi birtakım nedenlerle bazı eşyaların ithallerine yasak getirilmiştir. Bu yasaklamaların bir kısmı kanunlarla düzenlenirken bir kısmı da yönetmelik, tebliğ gibi idari düzenlemelerle koyulmuştur. İthal kanunen yasaklanan mallar ise Tablo 2’de görülmektedir (Akçin, 2021:311):

Tablo 2: İthal Kanunen Yasaklanan Mallar Listesi

Esrar ve müstahzar afyon
İpek böceği tohumu
Zirai amaçla kullanılan her türlü toprak, yaprak, sap, saman ot, tabi gübre
Oyun alet ve makinaları
Yasalara aykırı olarak bir fabrika veya ticaret markasını veyahut ticaret unvanını taşıyan ürünler
Sahte menşeli eşya ve zarflar
Ozon tabakasını incelten bazı maddeler
Bazı boyar maddeler
Kimyasal silahlar sözleşmesi ekinde yer alan I ve II sayılı liste kapsamı maddeler

Kaynak: (Akçin, 2021:311)

2.1. İhracat Kaçakçılığı

İhracat Yönetmeliğine göre ihracatın tanımına bakıldığında, “*Bir malın veya ekonomik değerinin yurtdışındaki ihracat mevzuatı ile Gümrük Mevzuatına uygun şekilde fiili ihracatının yapılması ve Kambiyo Mevzuatına göre bedelsiz ihracat hariç ihracat bedelinin yurda getirilmesi veya Müsteşarlıkça ihracat kabul edilen sair çıkışlar*” olarak tanımlandığı görülmektedir (Canitez, 2011:86).

Devletler açısından ekonomik kalkınmanın temelini ihracat oluşturmaktadır. Bu yüzden ihracatta gösterecekleri performansla büyük önem vermektedirler. Rekabetin yoğun olduğu günümüz dünyasında ülkeler, uluslararası pazarlarda kuruluşlarının daha fazla yer alması ve ihracatın için gelişmesi için çeşitli stratejiler ve politikalar izlemektedirler (Atayeter ve Erol, 2019:2). Bu politikaların kötüye kullanımının önüne geçilebilmesi için 5607 sayılı Kaçakçılıkla Mücadele Kanununda ihracat kaçakçılığıyla ilgili düzenlemeler yapılmıştır.

İhracat kaçakçılığı ilgili kanunda yer alan birinci ihlal, ihracı kanunen yasak olan eşyayı ihraç etme suçudur. 5607 sayılı Kaçakçılıkla Mücadele Kanununun 3. Maddesinin sekizinci fıkrasında “*ihracı kanun gereği yasak olan eşyayı ülkeden çıkararak kişi, fiil daha ağır cezayı gerektiren başka bir suç oluşturmadığı takdirde bir yıldan üç yıla kadar hapis ve beş bin güne kadar adli para cezası ile cezalandırılır*” şeklinde ilgili suç düzenlenmiştir.

İthalatta olduğu gibi ihracatta da ihracı kanunla yasaklanmış eşyanın ülkeden çıkarılması kaçakçılık suçunu teşkil etmektedir. İhracı kanunla yasaklanan mallar ise Tablo 3’de görülmektedir (Akçin, 2021:313):

Tablo 3: İhracı Kanunen Yasaklanan Mallar Listesi

Kültür ve tabiat varlıkları (Eski eserler)
Hint keneviri
Tütün tohumu ve fidesi
İhracı ön izne bağlı mallar listesinde yer alan türler hariç bütün av ve yaban hayvanları (canlı ve cansız olarak ve tanınabilir en küçük parçaları ile bunlardan mamul konfeksiyon)
Ceviz, dut, kiraz, armut, erik, porsuk, dişbudak, karaağaç ve ihlamur adlı ağaç türlerinin kütük, tomruk, kereste, kalas ve taslak olarak ihracı
Doğadan toplanan doğal çiçek soğanları
Odun
Siğla (liquidambar orientalis)
Yalankoz (pterocarya carpinifolia)
Datça hurması (Phoenix the ophrasti crenter)
Zeytin (tescili yapılmış ve Milli Çeşit listesinde yayımlanmış olan çeşitlerinin yurt içinde sertifikalandırılmış olanları hariç), incir (tescili yapılmış ve Milli Çeşit listesinde yayımlanmış olan çeşitlerinin yurt içinde sertifikalandırılmış olanları hariç), fındık, antep fıstığı, asma (sultani çekirdeksiz) fidanları
Salep (toz, tablet ve her türlü formda)

Kaynak: (Akçin, 2021:313)

Yukarıda Tablo 3’te yazılı olan ihracı yasak eşya kavramından anlaşılması gereken husus yukarıda yazılı olan maddelerden birinin Türkiye gümrük bölgesinden nihai olarak çıkarılması anlamına gelmektedir. Bu hüküm, henüz Türkiye gümrük sahasından çıkmamış eşyaya uygulanmaz (Günay, 2007:117).

Kanunda yer alan ihracat kaçakçılığı ile ilgili ikinci ihlal ise, ihracı gerçekleşmediği halde gerçekleşmiş gibi göstererek haksız kazanç elde etmektir. Diğer bir deyişle hayali ihracat gerçekleştirilmesidir. 5607 sayılı Kaçakçılıkla Mücadele Kanununun 3. Maddesinin dokuzuncu fıkrasında “*İlgili kanun hükümlerine göre teşvik, sübvansiyon veya parasal iadelerden yararlanmak amacıyla ihracat gerçekleşmediği hâlde gerçekleşmiş gibi gösteren ya da gerçekleştirilen ihracata konu malın cins, miktar, evsaf veya fiyatını değişik gösteren kişi, bir yıldan beş yıla kadar hapis ve on bin güne kadar adli para cezası ile cezalandırılır. Beyanname ve eki belgelerde gösterilen ile gerçekte ihraç edilen eşya arasında yüzde onu aşmayan bir fark bulunması halinde, sadece 27/10/1999 tarihli ve 4458 sayılı Gümrük Kanunu hükümlerine göre işlem yapılır*” şeklinde ilgili suç düzenlenmiştir.

Uygulamada hayali ihracat olarak bilinen bu durum, hiç ihracat yapılmadığı halde ihracat gerçekleşmiş gibi ya da ihracat gerçekleşmiş olmasına rağmen ihracata konu olan eşyanın cinsinin veya miktarının gerçek dışı beyan edildiği durumlarda kaçakçılık suçu ortaya çıkmaktadır. İlgili maddede ayrıca beyan edilen eşya ile ihraç edilen eşya arasında %10’u aşmayan bir farklılık olursa bu durumda Gümrük kanununun 3. maddesine göre yaptırım uygulanacağı belirtilmektedir (Akçin, 2021:315).

Hayali ihracatta asıl amaç, devletin ihracatı desteklemek için sağlamış olduğu avantajlardan yararlanarak haksız kazanç elde etmektir. Ticari faaliyetlerde karşımıza çıkan hayali ihracat yöntemleri ise şunlardır (Günay, 2007:122) :

- İhracat gerçekleşmediği halde belgeler üzerinde yapılmış gibi gösterilerek haksız kazanç elde edilmesi,
- Kıymetli ürün ihraç ediyor gibi göstererek ticari değeri bulunmayan malın ihracı,
- Ürünün fiyatını gerçeğinden çok daha yüksek göstermek, ihracatı teşvik için kullanılan iade vb. avantajlardan yüksek kar sağlamak,
- Belgelerdeki eşya ile gönderilen eşyanın farklı olması,
- İşlenmemiş malı işlenmiş gibi gösterilerek ihracat yapıp çıkar elde edilmesi,
- Eşyanın gerçek miktarından daha fazla beyan edilmesi, beyannamede ürünün miktarı fazla gösterilerek ihracatı gerçekleşmeyen miktar aracılığıyla da devletten haksız gelir elde etmek,
- Dahilde işleme rejimine aykırı davranılarak, ihracatı gerçekleştirilecek mal serbest dolaşıma sokularak hayali belge ile ihracat gerçekleştirilmiş gibi gösterilmek suretiyle kazanç sağlamak,
- İhracatını gerçekleştirmediği eşya üzerinden devletten KDV iadesi almak” gibi türlerle ortaya çıkmaktadır.

Kaçakçılıkla Mücadele Kanunu ile “hayali ihracat” olarak bilinen bu olayın önüne geçilmek istenmiştir. Bu kanunla ülkelerin ekonomisi için büyük önem arz eden ihracatta, teşvik ve vergi gibi muafiyetlerinin kötüye kullanımının önüne geçilmek istenmiştir. Aksi takdirde ihracat yapmadığı halde yaptığını beyan eden kişi ve kuruluşlar yapmadıkları ihracatla ülke ticaretine olumsuz etkilemekte ayrıca vergi iadeleri, teşvikler gibi finansal fırsatlardan yararlanarak kamu maliyesini zarara uğratmaktadır (Ertem, 2022:65).

2.3. Akaryakıt Kaçakçılığı Suçları

Kaçakçılıkla ilgili suçlar, genelde devletlerin politikalarında ürün bazlı bir ayırımda bulunmadan belirtilse de bazı ürünler kaçakçılık suçlarında özellik arz etmektedir. Bu eşya grubunun başında ise akaryakıt ürünleri gelmektedir. Akaryakıt ürünlerinin ekonomi ve üretimin temel girdisi

olması bu süreçte etkili olmaktadır. Akaryakıt ürünleri, başta üretim faaliyetleri olmakla birlikte bütün ekonomik faaliyetlerin en önemli maliyet kalemini oluşturmakta ve yüksek kar elde etmek isteyen kaçakçılar açısından son derece kârlı bir ekonomik değeri ifade etmektedir (Arslan ve Balan, 2019:5). Akaryakıt ve türevleri üzerinden yapılan kaçakçılık ülkelerin ekonomileri açısından ciddi vergi gelirlerinden yoksun olmaya neden olduğu gibi kara para aklama aracına da dönüşmekte kayıp dışı bir suç ekonomisi oluşturmaktadır (Danışman, 2010:352).

Ülkemiz akaryakıt kaçakçılığı suçları, 5607 sayılı Kaçakçılıkla Mücadele Kanunu ile düzenlenirken, akaryakıt, tütün, alkollü içki ve her türlü emtia kaçakçılığı suçlarının soruşturulması ve kovuşturulması bu kanunun belirlediği kurallar çerçevesinde gerçekleştirilmektedir (Çıldır ve Denizhan, 2015:453). Akaryakıt ürünlerinin devletler açısından önemi tartışılmaz durumdadır. Devlet akaryakıt üzerinden elde ettiği vergileri kaybetmemek adına Kaçakçılıkla Mücadele Kanununda detaylı bir şekilde maddelerle suç unsurunu oluşturan durumları ve yaptırımları belirlemiştir.

5607 sayılı Kaçakçılıkla Mücadele Kanununun 3. Maddesinin onuncu fıkrasında “*Kaçakçılık suçunun konusunu oluşturan eşyanın akaryakıt ile tütün, tütün mamulleri, makaron, yaprak sigara kâğıdı, etil alkol, metanol ve alkollü içkiler olması halinde, yukarıdaki fıkralara göre verilecek cezalar yarısından iki katına kadar artırılır, ancak bu fıkranın uygulanması suretiyle verilecek ceza üç yıldan az olamaz*” şeklinde ilgili suç düzenlenmiştir. Genel olarak bu hüküm yer almasına rağmen kaçakçılığın yapılaş şekline göre kanun suç unsurlarının yaptırımlarını ayırmıştır.

Birinci ayırım ulusal marker uygulamasına uygun olmayan akaryakıtı ticari amaçla üretme, bulundurma, nakletme, satışa arz etme, satma, satın alma suçu olarak ayrılmıştır. İlgili suç 5607 sayılı Kaçakçılıkla Mücadele Kanununun 3. Maddesinin on birinci fıkrasında “*Ulusal marker*

uygulanmasına tabi olup da, Enerji Piyasası Düzenleme Kurumunun belirlediği seviyenin altında ulusal marker içeren veya hiç içermeyen akaryakıt; a) Ticari amaçla üreten, bulunduran veya nakleden, b) Satışa arz eden veya satan, c) Bu özelliğini bilerek ve ticari amaçla satın alan, kişi iki yıldan beş yıla kadar hapis ve yirmi bin güne kadar adli para cezası ile cezalandırılır. Ancak, marker içermeyen veya seviyesi geçersiz olan akaryakıtın kaçak olarak yurda sokulduğunun anlaşılması hâlinde, onuncu fıkra hükmüne istinaden cezaya hükmolunur” şeklinde yaptırıma tabi tutulmuştur.

Ticari olarak satılacak olan benzin, biyodizel ve motorin türlerinin, yüksek teknoloji ürünü, çıplak gözle tespit edilemeyen, yakıtın niteliğini bozmayacak, formülü gizli tutulan ve yakıtın niteliğini zarar vermeyecek şekilde bir renklendirici enjekte edilmesi işlemine akaryakıtta marker uygulaması adı verilmektedir. Ulusal marker uygulamasıyla ise, piyasada serbest dolaşımda bulunan akaryakıtların yasal yollardan piyasaya girip girmediğini tespit etmek amacıyla yasadışı satışın önlenmesi hedeflenmiştir. Enerji Piyasası Düzenleme Kurulu akaryakıt işiyle uğraşan rafineri ve dağıtıcılara ulusal marker uygulamasını zorunlu kılmıştır. Ulusal marker içermeyen veya istenilen düzeyde bulunmayan akaryakıtın üretilmesi, satılması ve satın alınması kaçakçılık suçunu oluşturmaktadır (Akçin, 2021:316).

Akaryakıt kaçakçılığındaki diğer ayırım ise izin almadan akaryakıt haricinde kalan ürünlerden akaryakıt elde etme, satma ve satın alma suçudur. İlgili suç 5607 sayılı Kaçakçılıkla Mücadele Kanununun 3. Maddesinin on ikinci fıkrasında “Enerji Piyasası Düzenleme Kurumundan izin alınmadan; akaryakıt haricinde kalan solvent, madeni yağ, baz yağ, asfalt ve benzeri petrol ürünlerinden akaryakıt üreten veya bunları doğrudan akaryakıt yerine ikmal ederek üreten, satışa arz eden, satan, bulunduran, bu özelliğini bilerek ticari amaçla satın alan, taşıyan veya saklayan kişi, iki yıldan beş yıla kadar hapis ve yirmi bin güne kadar adli para cezası ile cezalandırılır” hükmüyle yaptırıma tabi tutulmuştur.

Ham petrolden yakıt üretildiği gibi ayrıca başka ürünlerden de yakıt üretilmektedir. Bu ürünlerin başında solvent, madeni yağ, baz yağı gibi ürünler gelmektedir. Sanayide hammadde olarak kullanılan bu ürünler bazı işlemlerden geçirilerek veya karıştırılarak yakıt halini almaktadır. Bu ürünleri akaryakıt olacak şekilde üretmek, satmak, bulundurmak veya satın almak kaçakçılık suçunu oluşturmaktadır (Akçin, 2021:317).

Kanunda akaryakıt kaçakçılığı ile ilgili yapılan bir diğer ayırım ise iletim ve boru hatlarından kanuna aykırı ürünleri satmak, bulundurmak ve satın almak suçudur. İlgili suç 5607 sayılı Kaçakçılıkla Mücadele Kanununun 3. Maddesinin on üçüncü fıkrasında “Her türlü üretim, iletim ve dağıtım hatları dahil olmak üzere sıvı veya gaz halindeki hidrokarbonlarla, hidrokarbon türevi olan yakıtları nakleden boru hatlarından, depolarından veya kuyulardan kanunlara aykırı şekilde alınan ürünleri satışa arz eden, satan, bulunduran, bu özelliğini bilerek ticari amaçla satın alan, taşıyan veya saklayan kişi, iki yıldan beş yıla kadar hapis ve yirmi bin güne kadar adli para cezası ile cezalandırılır” şeklinde düzenlenmiştir.

Sıvı ve gaz halinde hidrokarbonlar, yoğun ve akışkan olması sebebiyle boru hatlarıyla taşınmakta, tanklarda muhafaza edilmekte ve buradan da akaryakıt araçlarına pompalanarak satılmaktadır. Borulardan ve tanklardan bu yakıtların çalınması, satışa sunulması, satın alınması veya bulundurulması kaçakçılık suçuna teşkil oluşturur (Akçin, 2021:317).

Ülkemiz stratejik konumu itibarıyla boru hattı taşımacılığının fazla gerçekleştiği bir lokasyondadır. Özellikle Asya ve Ortadoğu gazını Avrupa’ya bağlayan birçok boru hattı ülkemizden geçmektedir. Bu hatlardan bazıları ise şunlardır (Ertem, 2022:81-82):

- Bakü-Tiflis-Ceyhan Boru Hattı
- TANAP
- Trans-Adriyatik Boru Hattı
- Türk Akımı Projesi

Stratejik ve ekonomik önemi ülkemiz açısından büyük olan boru hattı taşımacılığının Kaçakçılıkla Mücadele Kanunu'nda detaylı bir şekilde yer aldığı görülmektedir. Aksi takdirde gelir kaybının yanı sıra uluslararası projelerde de ülkemizin imajına olumsuz etkisi çok fazla olacaktır.

Kaçakçılıkla Mücadele Kanununun 3. Maddesinin on dördüncü fıkrasında ise lisansa aykırı seyfar tank, düzenek veya ekipman bulundurma suçu *“Kaçak akaryakıt veya sahte ulusal marker elde etmeye, satmaya ya da herhangi bir piyasa faaliyetine konu etmeye yarayacak şekilde lisansa esas teşkil eden belgelerde belirlenenlere aykırı olarak sabit ya da seyfar tank, düzenek veya ekipman bulunduranlar iki yıldan beş yıla kadar hapis ve yirmi bin güne kadar adli para cezası ile cezalandırılır”* şeklinde hükme bağlanmıştır.

Enerji Piyasası Düzenleme Kurumu (EPDK) tarafından yapılan akaryakıt denetimlerinde akaryakıt istasyonlarının daha fazla gelir elde etme adına bazı lisansa aykırı işlemler yaptıkları tespit edilmiştir. Yapılan tespit sonucunda lisansız kullanılan tankların ve ekipmanların kullanımı Kaçakçılıkla Mücadele Kanuna eklenerek kaçakçılık fiili sayılmıştır. Böylelikle piyasaya sunulan kaçak akaryakıtın önüne geçilmesi hedeflenmiştir.

Kanunun 3. Maddesinin on beşinci fıkrasında ise yetkisiz olarak ulusal marker üretmek, satmak ve satın almak fiili hükme bağlanmıştır. Bu hükme göre *“Ulusal markeri yetkisiz olarak üreten, satışa arz eden, satan, yetkisiz kişilerden satın alan, kabul eden, bu özelliğini bilerek nakleden veya bulunduranlar, iki yıldan beş yıla kadar hapis ve yirmi bin güne kadar adli para cezası ile cezalandırılır. Ulusal markerin kimyasal özelliklerini taşımasa bile, bu madde yerine kullanılmak amacıyla üretilen kimyasal terkipler hakkında da bu fıkra hükmü uygulanır”* şeklinde kanunda yerine almıştır.

Ulusal marker uygulaması 2007 yılından itibaren ülkemizde kullanılmaya başlanmış bir uygulamadır.

Bu uygulama kaçak akaryakıtın tespit edilebilmesi için bir nevi akaryakıt kimlik kazandırma işlemidir. Ulusal marker üretimi ise TÜBİTAK Ulusal Metroloji Enstitüsü tarafından EPDK kontrolü altında gerçekleştirilmektedir (Ertem, 2022:90-91).

2.4. Tütün ve Alkollü İçkiye İlişkin Kaçakçılık Suçları

Alkollü içecekler ve tütün ürünlerinden elde edilen gelirler vergi gelirlerinin önemli bir bölümünü oluşturduğu için kaçakçılıkla mücadelede önemli bir yer tutmaktadır. Tütün ürünleri ve alkollü içecekler üzerindeki vergiler Hazine Bakanlığı için önemli bir gelir kaynağıdır, ancak birincil hedef halk sağlığını korumak olduğunda bu tür ürünlerde kaçakçılığın artması toplumsal düzenin sağlanması açısından endişe verici bir hal alır (Hayrulloğlu, 2015:108). Bu noktada Kaçakçılıkla Mücadele Kanununda bu eşyalarla ilgili yapılacak suç fiillerinin ve yaptırımlarının çerçevesinin belirlenmesi oldukça mühim bir konudur.

Kaçakçılıkla Mücadele Kanununda ilk olarak taklit olarak tütün mamulleri ve alkollü içki bandrolü üretmek, ülkeye sokmak, satmak ve satın almak suçu düzenlenmiştir. Kaçakçılıkla mücadele kanununun 3. Maddesinin on altıncı fıkrasında *“Tütün mamulleri, makaron, yaprak sigara kâğıdı, etil alkol, metanol ve alkollü içkilerin ambalajlarına kamu kurumlarınca uygulanan bandrol, etiket, hologram, pul, damga veya benzeri işaretlerin taklitlerini imal eden veya ülkeye sokanlar ile bunları bilerek bulunduran, nakleden, satan ya da kullananlar üç yıldan altı yıla kadar hapis ve yirmi bin güne kadar adli para cezası ile cezalandırılır”* hükmü ile yaptırım belirlenmiştir.

“Tütün mamulleri, makaron, yaprak sigara kâğıdı, etil alkol, metanol ve alkollü içkilerin” ambalajlarında kullanılacak özel işaret ve etiketler (bandrol, etiket, hologram, pul, damga vb.) ülkemizde Darphane kurumu tarafından basılmaktadır. Bunların basımı belirli bir güvenlik ve gizlilik koşullarına göre üretilir ve kullanılacak

işletmelere kontrollü bir şekilde verilir (Ertem, 2022:95). Aksi durumda Darphane'den tahsil edilmeyen bu işaret ve etiketlerin kullanımı kaçakçılık suçunu oluşturmaktadır.

Diğer suç unsurunu oluşturan fiil ise tütün mamulleri ve alkollü içki bandrollerini belirlenen ürünler dışında kullanmak oluşturmaktadır. Bu suç unsuru ise Kaçakçılıkla Mücadele Kanununun 3. Maddesinin on yedinci fıkrasında *“Tütün mamulleri, makaron, yaprak sigara kâğıdı, etil alkol, metanol ve alkollü içkilerin ambalajlarına kamu kurumlarıncaya uygulanan bandrol, etiket, hologram, pul, damga veya benzeri işaretleri; ilgili mevzuatta belirlenen şekilde temin etmesine rağmen belirlenen ürünlerde kullanmaksızın bedelli veya bedelsiz olarak yayanlar, bunları alma veya kullanma hakkı olmadığı halde sahte evrak veya dokümanlarla veya herhangi bir biçimde ilgili kurum ve kuruluşları yanıltarak temin edenler, bunları taklit veya tahrif ederek ya da konulduğu üründen kaldırarak, değiştirerek ya da her ne suretle olursa olsun tedarik ederek amacı dışında kullananlar üç yıldan altı yıla kadar hapis ve yirmi bin güne kadar adli para cezası ile cezalandırılır”* şeklinde düzenlenerek yer almıştır.

Üreticiler veya ithalatçılar Darphane'den bandrol, etiket, pul vb. etiketleri satın alabilirler. Satın alan kişiler bunları kaçak ürünlere yapıştırarak veya bu etiketleri başkalarına satarak gelir elde edebilirler. Ayrıca sahte belgelerle ilgili kurumu yanıltarak bu etiketlerin elde edilmesi gibi durumlarda kaçakçılık suçunun unsurunu oluşturmaktadır.

Kaçakçılıkla Mücadele Kanununun 3. Maddesinin on sekizinci fıkrasında ise bandrolsüz veya taklit bandrollü eşyayı üretmek, taşımak, satmak ve satın almak suçu belirlenmiştir. İlgili madde kapsamında *“Ambalajlarında bandrol, etiket, hologram, pul, damga veya benzeri işaret bulunmayan ya da taklit veya yanıltıcı bandrol, etiket, hologram, pul, damga veya benzeri işaretleri taşıyan tütün mamulleri, makaron, yaprak sigara kâğıdı, etil alkol, metanol ve alkollü içkileri; a) Ticari amaçla üreten, bulunduran veya nakleden, b) Satışa arz eden veya*

satan, c) Bu özelliğini bilerek ve ticari amaçla satın alan, kişi üç yıldan altı yıla kadar hapis ve yirmi bin güne kadar adli para cezası ile cezalandırılır. Ancak, tütün mamullerinin, makaron, yaprak sigara kâğıdı, etil alkol, metanol ve alkollü içkilerin kaçak olarak yurda sokulduğunun anlaşılması hâlinde, onuncu fıkra hükmüne istinaden cezaya hükmolunur” şeklinde düzenlenerek yer almıştır.

Etiket ve işaretleyici uygulamalar, yerli veya ithal ürünlerin rekabetçi bir şekilde iç piyasayı etkilemeyecek şekilde sunulmasını, vergilerin toplanabilmesini ve kontrol altında tutulabilmesini sağlamaktadır. Ayrıca bandrol uygulamasıyla toplum sağlığını bozacak ürünlerin piyasada bulunmaması hedeflenmiştir (Karakaş, 2009:389).

Tütün ve alkol kaçakçılığının son fıkrası ise yetkisiz tütün ticareti yapmak, makarona doldurulmuş mamulü satmak ve nakletmek suçudur. Kaçakçılıkla Mücadele Kanununun 3. Maddesinin yirminci fıkrasında *“Tütün ve Alkol Piyasası Düzenleme Kurumundan yetki belgesi almadan veya bildirimde bulunmadan tütün ticareti yapanlar ile ticari amaçla; makaron veya yaprak sigara kâğıdını, içine kıyılmış tütün, parçalanmış tütün ya da tütün harici herhangi bir madde doldurulmuş olarak satanlara, satışa arz edenlere, bulunduran ve nakledenlere üç yıldan altı yıla kadar hapis cezası verilir”* şeklinde ilgili suç ve yaptırım tanımlanmıştır.

Cumhurbaşkanlığı hükümet sistemi çerçevesinde Tütün ve Alkol Piyasası Düzenleme Kurumu kapatılarak yetkileri Tarım ve Orman Bakanlığında bulunan Tütün ve Alkol Dairesine bırakılmıştır. Bu kapsamda tütün ticareti yapabilmek için ilgili birimden yetki belgesinin alınması zorunludur. Aksi takdirde belgesiz yapılacak her işlem kaçakçılık suçunu oluşturacak ilgili madde kapsamında cezalandırılacaktır. Makaron ise, içi boş silindir biçiminde yapıştırılan sigara kâğıdı demektir. Ticari amaçla bunları doldurmak, satmak ve bulundurmak da kaçakçılık suçunu teşkil etmektedir (Akçin, 2021:319).

Kaçakçılıkla mücadeleye ilişkin yasal düzenlemeler oldukça dinamik bir yapı içermektedir. Gelişen teknolojiler, değişen sosyal faktörler ve ekonomik koşullar sürekli olarak yeni kaçakçılık faaliyetlerinin ortaya çıkmasına veya var olan tekniklerin gelişmesine sebebiyet vermektedir. Bu açıdan devletlerin toplumsal düzeni sağlayabilmesi ve vergi gelirlerinin kaybına sebebiyet vermemesi açısından sürekli hukuki mevzuatları güncellemektedirler.

Sonuç

Kaçakçılık suçları, devletlerin egemenliğinin ihlal edildiği ve vergi kayıplarından dolayı ciddi ekonomik zararların ortaya çıktığı devletlerin mücadele etmekte zorlandığı suçların başında gelmektedir. Ayrıca suç örgütlerinin maddi gelir sağlamasına neden olması sebebiyle de önem verilmesi gereken bir suç şeklidir. Kaçakçılık, ülkemizde başta Türk Ceza Kanunu ve Gümrük Kanunu olmak üzere birçok yasal düzenlemenin konusu içerisine girse de kaçakçılığın temel kanunu 5607 sayılı Kaçakçılıkla Mücadele Kanunudur. Bu kanun kaçakçılık suçları ile mücadelenin hukuki yönünü, izlenecek usul ve esasları ortaya koymaktadır.

Çalışmada 5607 sayılı Kaçakçılıkla Mücadele Kanunu ele alınarak, bu kanun içerisinde gümrük kaçakçılığı kapsamına giren fiiller belirlenmiştir. Kaçakçılık fiillerinin çerçevesinin ilgili kanunun ikinci bölümünde yer alan 3.madde'de ele alındığı tespit edilmiştir. Burada yer alan gümrük kaçakçılığı fiilleri 4 alt başlığa ayrılmaktadır. Bu başlıklar ise; İthalat Kaçakçılığı, İhracat Kaçakçılığı, Akaryakıt Kaçakçılığı Suçları, Tütün ve Alkollü İçkiye İlişkin Suçlar olmuştur.

Kaçakçılıkla Mücadele Kanununun 3. Maddesinin ilk yedi fıkrasının ithalat suçlarını, sekizinci ve dokuzuncu fıkraların ihracat suçlarını, on ve on beş arasında kalan fıkraların akaryakıt kaçakçılığı suçlarını, on beş ile yirminci fıkralar arasında kalan fıkraların ise tütün ve alkollü içkiye ilişkin suçları kapsadığı tespit edilmiştir.

Çalışma sonucunda özellikle şu hususa dikkat çekmekte büyük önem bulunmaktadır. Gümrükler hem ekonomik koşulların hem de güvenlik koşullarının büyük önem arz ettiği stratejik noktalar. Sürekli değişen ve gelişen ticari koşullarla birlikte kaçakçılık faaliyetleri de her geçen gün değişiklik göstermektedir. Bu hususta bulunan yasal düzenlemelerinde çok sık güncellenerek değişen koşullara ayak uydurması zorunludur. Aksi takdirde değişimin yakalanmaması devletler açısından ciddi zararlara yol açacaktır. Stratejik bir suç olan kaçakçılığın önlenememesi ekonomik kaybın yanında önemli güvenlik açıklarına ve suç örgütlerinin büyümesine sebebiyet verecektir.

Kaçakçılık suçlarında farklı kanunların bir arada uygulanması karışıklığa ve dağınıklığa sebebiyet vermektedir. Bu hususta tek başına bu kanunu ele almanın yeterli gelmediği görülmektedir. İlgili tüm kanun, yönetmelik vb. gibi hukuki düzenlemelerin takip edilebilmesi güç sonuçlar doğurabilmektedir. Kaçakçılıkla etkin bir mücadele için bu kapsamda bulunan bütün suçların Kaçakçılıkla Mücadele Kanunu altına alınması ve burada belirlenmesi şarttır.

Kaynakça

1. Akçın R. (2021), Tüm Yönleriyle Gümrük İşlemleri, Ankara, Poyraz Ofset Matbaacılık.
2. Arslan, Ç. ve Balan, A. (2019), "Gümrük Kaçakçılığı Suçunun Nitelikli Hali Olarak Ülkeye Kaçak Akaryakıt Sokma Fikri (KMK m. 3/1, 10)", D.E.Ü. Hukuk Fakültesi Dergisi, 21(1), 3-42.
3. Atayeter, C. ve Erol, A. (2009), "Türkiye'de Uygulanmakta Olan İhracat Teşvikleri", Kahramanmaraş Sütçü İmam Üniversitesi İktisadi ve İdari Bilimler Fakültesi Dergisi, (1), 1-26.
4. Aydın, M. (2011), 5607 Sayılı Kaçakçılıkla Mücadele Kanunu Çerçevesinde Kaçakçılık Fiilleri ve Yaptırımları, Doktora Tezi, Selçuk Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Kamu Hukuku Anabilim Dalı, Konya.
5. Canitez, M. (2011), Uluslararası Pazarlamada Lojistik ve Uygulamalar. Ankara, Gazi Kitapevi.
6. Çıldır, Ş. ve Denizhan, H. (2015), Kaçakçılıkla Mücadele Kanunu, Ankara, Yetkin Yayınları.
7. Çilesiz, S. (2018), İçtihatlı 5607 Sayılı Kaçakçılıkla Mücadele Kanunu Açıklaması, Ankara,5. Baskı, Adalet Yayınevi.

8. Çopur, İ. (2014), Gümrük Kaçakçılığıyla Mücadelede Karşılaşılan Sorunlar ve Çözüm Önerileri; Türkiye Gümrükleri Üzerine Bir Araştırma, Yüksek Lisans Tezi, Gaziantep Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Ekonomi Hukuku Anabilim Dalı, Gaziantep.
9. Danışman, M. (2010), Açıklamalı Kaçakçılıkla Mücadele Kanunu Kaçak Petrol ve Ulusal Marker, Ankara, Bilge Yayınevi.
10. Ertem, C. (2022), 5607 Sayılı Kaçakçılıkla Mücadele Kanununa Göre Gümrük Kaçakçılığı Suçları, Çankaya Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Kamu Hukuku Anabilim Dalı, Yüksek Lisans Tezi, Ankara.
11. Günay, E. (2007), Uygulamalı 5607 sayılı Kaçakçılıkla Mücadele Kanunu ve İlgili Mevzuat, Ankara, Seçkin Kitabevi.
12. Hayrullahoğlu, B. (2015), "Türkiye'de Tütün Mamulleri ve Alkollü İçkilerde Özel Tüketim Vergisinin Başarısı", Journal of Life Economics, 2(2), 89-112.
13. Kaptan, K. (2007), Açıklamalı Kaçakçılıkla Mücadele Kanunu, İstanbul, İsmat Matbaacılık.
14. Karakaş, B. (2004), Türk hukukunda gümrük kaçakçılığı suçları, Turhan Kitabevi.
15. Karakaş, B. (2009), 5607 sayılı Kaçakçılıkla Mücadele Kanunu Şerhi Uygulamalı İçtihatlı, Ankara, Adalet Yayınevi.
16. Şentürk, C. (2016), Kaçakçılıkla Mücadele Kanunu'nda Yer Alan İthalat Kaçakçılığı Suçları, Dokuz Eylül Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Kamu Hukuku Anabilim Dalı, Doktora Tezi, İzmir.
17. Türk Dil Kurumu (2022), <https://sozluk.gov.tr/>. Erişim Tarihi: 25.07.2022
18. Türk Hukuk Kurumu (1991), Türk Hukuk Lügati, Başbakanlık Basımevi, Ankara.
19. Yaşar, M. (2020), 5607 Sayılı Kaçakçılıkla Mücadele Kanunu'nda İthalat Kaçakçılığı Suçları, Gaziantep Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Ekonomi Hukuku Anabilim Dalı, Yüksek Lisans Tezi, Gaziantep.